

MAR 1 1974

MAR 1 1974

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENTYBĖ

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

88 M. 3 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1974 M. VASARIO (FEBRUARY) 22 D.

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Lietuviai tarp norinčių atvykti į Ameriką

Amerikietis žurnalistas, rašydamas iš Maskvos apie išvykimo į JAV bylų krūvą, kuri susirinko per ilgus metus ir dabar užgrius naujai paskirtą JAV ambasadorių Maskvoje Walter J. Stoessel. plačiai sumini dviejų lietuvių moterų atvejus.

The Washington Post korespondentas Murray Seeger savo reportaže vasario 10 d. aprašo, kaip jis išsireiškia, "agoniškai" lėta tempą, kuriuo TSRS valdžia sutinka išleisti į Ameriką asmenis, tikrovėje JAV piliečius, bet laikomus sovietų piliečiais.

Kai kurias bylas naujasis ambasadorius Stoessel dar ras užsilikusias iš ano laiko, kai jis JAV ambasadoje Maskvoje buvo konsulinio skyriaus vedėju prieš 15 metų ir kai buvo JAV misijos vedėjo pavaduotoju prieš 10 metų.

Tačiau dviejų lietuvių moterų bylos yra pačios seniausios. Viena jų, tai Eleonora Atčius-Ječepienė, našlė, kuri pareiškimą išvykti iš TSRS į savo gimtąją Ameriką TSRS įstaigoms yra įteikusi 1944 m. Su savo broliu ji tėvo nuvežta į Lietuvą vos 7 metų amžiaus. Brolis sugrižo į JAV 1936 m., o ji taip ir pasiliko Vilniuje, kur sukūrė šeimą.

Eleonoros byla panaši į Anastazijos Petruškevičienės bylą: ji taip pat vaiku būdama buvo nuvežta į Lietuvą, bet tas skirtumas, kad jai neseniai pavyko atvykti į Ameriką pas brolių, nors ir po 30 metų.

Petras Griškevičius - Lietuvos K. P. Centro Komiteto pirmasis sekretorius

Vasario 18 d. vietoje mirusio Antano Sniečkaus Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto plenumo CK pirmuoju sekretoriumi išrinktas Petras Griškevičius.

Petras Griškevičius yra kilęs iš Rokiškio rajono, Kriaunų kaimo. Liepos 19 jam sukaks 50 metų amžiaus.

Karo laiku jis tarnavo Raudonojoje armijoje ir kovojo partizanų. Po karo studijavo žurnalizmą. Vėliau buvo Valstiečių Laikraščio redaktorius, dienraščio Tiesos redaktoriaus pavaduotoju. Nuo 1956 m., dirbo partinį darbą. Pastaruoju metu buvo Vilniaus miesto komiteto pirmuoju sekretorium.

WALTER J. STOESEL
JAV Ambasadorius

Korespondentas dar sumini, kad ambasados pastangomis jau šiemet pavyko išgauti iš sovietų leidimus išvykti trims asmenims, kurių tarpe vienas lietuvis ir du armėnai. Tame taip vadinamų "hardship cases" sąraše dar paliko du lietuvių ir du armėnai ir po vieną ukrainą, latvi ir estą.

Pereitais metais, kurie specialiai išskiriami kaip "detente" metai, iš TSRS į JAV tegalėjo atvykti vos 23 procentai asmenų. Tai beveik tas pats skaičius, kaip ir ankstyvesniais metais. Pernai taip pat pavyko gauti didesnę skaičių išvykimo vizų žydams, bet, jie neišėjo į vadinamus "hardship" sąrašus. Dėl tų atvejų, kaip korespondentas rašo, vienas diplomatas pareiškęs, jog žmogus susidariai išpūdi, kad kažkas prieš daugelį metų nusprendė tam tikrų žmonių neišleisti, tai ir dabar prisijima tuos sprendimus pakeisti.

VASARIO 16-tos minėjimo JAV Senate dalyviai su minėjimo globeju Senatorium Charles H. Percy. Iš kairės dr. S. Batkis, Lietuvos Pasiuntinybės Atstovas, dr. Jonas Genys, ALT atstovas Washingtone, Eugenijus Smilgys ALT valdybos narys, kun. dr. Juozas Prunskis, ALT informacijos direktorius, Barbora Darlys, Moterų Federacijos narė Washingtone, Senatorius Ch. H. Percy pasakė gražią kalbą apie lietuvių įnašą į Amerikos gyvenimą.

New Yorko ALTO atstovai miesto mero įstaigoje priima Vasario 16 dienos proklamaciją iš mero pavaduotojo. Iš k. į d.: M. Žukauskienė, J. Koncė, mero pavaduotojas, A. Ošlapas, adv. Stp. Briedis, J. Gaidys ir B. Spūdienė.

P. Ažuolo nuotrauka

VIENYBĖS 88 M. GIMTADIENIS

1886 metais vasario 10 dieną, Plymouth, Pennsylvania pasirodė pirmasis Vienybės numeris. Tai buvo nepaprastai didelio formato laikraštis, ir kas nuostabiausia, visas turinys surinktas rankomis.

Šiais 1974 metais, Vienybės 88-ąjį gimtadienį minint, norėjome išleisti padidintą laidą, ypač kada vasario pradžioje pagaliau susilaukėme savo naujo nuostabaus Compuwriter, kuriuo tekstą galima surinkti dvigubai greičiau ir įvairiausiais šriftais. Nusivylime, nes ta naujoji foto ofsetinė mašina tinkamai neveikė. Buvo atvykę net ir vadovybės narys ir mechanikai iš Bostono, bet problemų dar neišsprendė. Kaip ir su kiekviena nauja mašina, užima laiko iki viskas suderinama. Sako gali užtrukti apie mėnesį laiko.

Todėl Vienybės sukurtinė laidą neišėjo, bet tikrai išeis netolimoje ateityje.

LEIDĖJAI

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukštys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas; English Editor Demie Jonaitis; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. EDITORIAL and ADMINISTRATIVE OFFICES at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Pradžioje metų žmogus paprastai peržvelgia senuosius ir pabando atspėti naujųjų m. kelią. Pažvelkime ir į Vienybę, kuri vasario 10 (šešios dienos pirm Vasario 16) įžengia į 89-tąjį savo ilgo ir vaisingo gyvenimo metų.

Prieš trejus metus, sveikindamas (po devynių metų klajonių sugrįžusį) vieną Vienybės savininkų - Juozą Natangą Tysliavą Antrąjį, pagrindinis V-bės redakcijos bendradarbis Girnakalnis rašė:

"Iš visų lietuviškų laikraščių Vienybė skiriasi," nes vykdo "liniją, kurią savo gyvenimo gale nubrėžė Tysliava Juozas Pirmasis". Girnakalnis pabrėžė: "Bėgantis laikas ir daugelio galvojančių lietuvių laikymasis jau neginčijamai įrodė, kad Vienybė-ėjo teisingu keliu".

Įdomu, kad panašiai į Vienybės praeitį, žiūrėta jubiliejiname 25 metų sukakties leidinyje:

"Praeitame 25 metų kelyje Vienybė stovė it stulpas vieškelyje. Toji praeitis buvo sunki, bet maloni. Vienybė jaučia, kad ne bergždžiai gyvena. Kiekviena savaitė atžymėta kokių nors naudingų darbų, kokiu nors žingsniu pirmyn su mūsų broliais išsivais Amerikoje. Jos puslapiuose plasti amžinai gyva lietuvių dvasia, plaka lietuviška širdis, čia vargus kęsdama, čia vilties kibirkštėlę gaudydama, bet vis aukštyn ir aukštyn kultūros keliu kopdama. Kokia buvo mūsų visuomenė, tokia buvo ir Vienybė".

Tysliavos Juozo Pirmojo nustatyta linija eidama, Vienybė (Girnakalnio žodžiais) "Griauna negyvus ir niekam nereikalingus lietuviškus stabus, tik gaila, kad mūsų jėgų buvo permaža. Padarėme per mažai, nes mūsų buvo permaža. Šalia to, ateina naujos nuožnios bėdos: mūsų visuomenės senatvė. Išsivijos senatvė yra ne kūno (senųjų kūnus užima jauni) (Po tiek metų - dabar jau ir kūno senatvė! Red.), bet dvasios, pasireiškianti jėgų išsivaisimu ir abejingumu lietuvių. Tačiau, Vienybės lietuviškoji misija nėra baigta!"

Kaip pirmaisiais 25-iais Vienybės gyvenimo metais, taip paskutiniuosiu 15-likmečiu ne sykį, pasak Girnakalnio, "Ant aukštų stuobrių juodi krankliai laukė Vienybę blogų reikalų ir skelbė gero vardo netekimą". Tačiau, Vienybė, "nors sunkiai gyvendama, išvengė susėsti į vežimą, kuriame sėdi trumpų distancijų bėgikai ir kuri tempia pasimetusi spauda. Vienybė neprarado pagrindinės krypties: mes tebesame tautinis lietuvių laikraštis, kuris pačioje pirmoje vietoje stato lietuviui pareigą rūpintis savo tautos reikalais, o tik paskui ideologijomis, partijomis ir kitais malonumais".

Amerikiečių posakiu - that's it! Nei pridėt, nei atimt. Mūsų maža, bet draugų dar nemaža. Po senovei, dirbsime, kiek jėgos neš, o draugai finansiniai padės. Iš mūsų kieta granito-ryžto Tysliavos Pirmojo žodžiais:

Iš granito kyla girios,
Kyla girios ir kalnai,
Iš granito skamba dainos,
Skamba girios ir laukai.

SOLŽENICINAS IR LIETUVA

Santa Monica, Cal, dienraštis Evening Outlook vasario 15 parašė vedamąjį, kuriame įspėjami amerikiečiai, kad nesitikėtų didelių dalykų iš atlyžimo su sovietais. Esą, kol Sovietijoje ir toliau bus elgiamasi su visais disidentais ir kitaip galvojančiais, kaip pa-

sielgė su Solženicinu, negalimas joks sugyvenimas. Simbolu yra ne tik Solženicinas ir kaip su juo pasielgė sovietai, bet nereikia užmiršti, kad jie taip elgiasi ir su valstybėmis ar tautomis. Čia pavyzdžiu yra Lietuva, kuri rytoj švenčia 723 metinę sukaktį nuo valstybės įsteigimo.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalnis

PASIGANIUS PO LIETUVIŠKĄ SPAUDĄ

1. SOVIETŲ KALĖJIMAI PILNI LIETUVIŲ? Taip tvirtina VLIKas ir bent lietuviškuose laikraščiuose imasi akcijos lietuvius vaduoti.

Manding, šis reikalas pastaruoju laiku labai negudriai įkliuvo; vaduotojai paskelbė tų Sovietuose laisvės netekusiųjų sąrašą, maždaug keturiasdešimt pavardžių. Toks skaičius ir tvirtinimas, kad kalėjimai "pilni" labai neįpūnoja ir neįtikina. Be to, nelengva įrodyti, kad pvz. bandymas į užsienį nukreipti lėktuvą būtinai yra politinis aktas. Vakarų pasaulis tų grobimo istorijų yra tiek sotus, kad čia vargu ką galima su lietuviškais atvejais įtikinti.

Tikrovė tokia, kad po antrojo pasaulinio karo Lietuvoje rezistencinis judėjimas pareikalavo aukų bent tūkstantį kartų didesnių, nei VLIKo 1974 metų sąrašai. Buvo dešimtys tūkstančių gyvybės aukų, šimtai tūkstančių trėmimų. Daug ištremtųjų vėliau grįžo, daug tremtyje žuvo, daug tremtyje ir pasiliko.

Tai tarybiniam pasauliui vis labai nemalonios istorijos. Dabar VLIKas tarybininkus su keturiasdešimties sąrašu tik paguodė.

Tik vieną kitą atsitiktiną laišką ir tarybinę spaudą begaudamas tėvynės laisvinimo veiksnys, neturėdamas ryšių su tėvyne, tegalėjo pilna jėga sušukti:

- Penki vilkai, pilni laukai!

2.

Draugas (I,28) rašo:

- Valstybės sekretorius H. Kissingeris, gavęs Altos pirmininko dr. Kazio Bobello švenčių sveikinimą, specialiu raštu Altos pirmininkui pranešė, kad jam buvo malonu gauti tokius pareiškimus".

Man praneša, kad gan panašus atsitikimas buvo ir Cicero. Vienoolikos metų Zalatoriuš parašė laišką prezidentui Niksonui ir gavo malonų atsakymą.

Tokių faktų akivaizdoje dr. Bobello kalėdinį susirašinėjimą su H. Kissingeriu nėra pagrindo laikyti politiniu laimėjimu. Teisingiau būtų tokius pasigyrimus priskirti prie politinių miglų, kuriose vis labiau blykšta Lietuvos reikalai.

Snieguolė Zalatoriušė

3. NAUJA JUOKDARYBA arba mėginimas ožį padaryti kopūstų sargu. Šiats išsivijos spaudos nuosmūgio laikais kai kas net ir Chicagoje jau pasiilgo spaudos etikos ir atsakingumo. Surengė vakaronę. Spaudos atstovus susodino kerčioje už stalo ir gėrėjosi jų pasakėlimis apie etiką ir atsakingumą. Čia pat niurzgė šių dorybės apšaltų apšuvintieji.

Jokios vakaronės nepataisys tų, kurie vengia tiesos ir sąmoningai melais bei šmeižtais stiekia pažeminti vertingus žmones, lietuvių visuomenę suskaldyti ir išblaškyti, o patlems pelnyti centukus iš savo pramonės pardavinėjimo.

Supuvusiems vaisiams konservuoti vakaronių valstai netinka.

4.

JEHOVA, NORS TU LIETUVIŲ PASIGAILĖTUMI! Bostoniškis Keleivis lietuviškuose reikaluose dažniausiai visai neblogo orientuojasi ir yra vertas daug didesnio visuomenės dėmesio, nei dabar turi. Bent šiuo metu.

Keleivis atkreipė dėmesio į neseniai besilankiusią ekskursiją iš Lietuvos. Buvo čia 24 žmonės, tarp jų daug vertų dėmesio menininkų ir šiaip visuomenininkų. Kur tik buvo kviečiami (net Bostono vadovaujančiųjų draugijų vadovų namuose), šie žmonės noriai rodė savo meną, aukšto lygio meną. Dalis lietuvių jais gėrėjosi, o dalis... piktinosi. Tais pasipiktinimais yra labai svarbi pareiga, visų padorių lietuvių pareiga, pasipiktinti dėl to, kad jie piktinosi neva iš patriotizmo.

Nėra reikalo įrodinėti, kad iš Lietuvos pas mus lankosi daug ir labai vertingų lietuvių, dėl kurių nereikia piktintis. Kurio iš mūsų brolių lietuvių Dievulis nepagalbėjo ir neįkrėtė į puodynę geresnės košės, to jau nereikia įtikinėti.

Bostono Keleivis dėl šios prarūgusios košės (atsiprašau, dėl smegenų) dar vis sielojasi, bet neišgalvoja, ką daryti. Po saulės šermenų šviesos stebukly jau nėra ko laukti, tad pabandė šiaip neblogo, bet ne visiškai patikimą priemonę: vieša malda kreipėsi į Jėhovą, kad apšviestų lietuviškuosius protelius. Kad Jėhovai būtų lengviau lietuviškuose reikaluose susiorientuoti, Keleivis visus reikalus žydiškajam Visagaliui suformulavo į šešis paragrafus. Visi šeši paragrafai maždaug vienodi: o Jėhova, pažvelk į paklydusius ir tėvynės žarų nematančius mūsų tautiečius, apšviesk juos, jų pačius, vaikus ir kitus gimines.

Vargu kas iš Keleivio maldų išsils, nes Jėhova dabar labai užimtas savo išrinktosios tautos reikalais. Va, jei mūsų žemėje būtų surasta naftos, tai gal ir Jėhovai parūptume. O mėšlą mėžiant ir kiaušius auginant, labai svarbu ēdala.

Tęsiama 3 psl.

VIENYBĖ, 1974 m. vasario 22 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Į Naujus 1974 Metus įžengdami, galime tarti su poetu Albinu Bernotu Lietuvoje:

Ne rojus dabartis,
Bet ne pragaras ir praeitis,
Tik apie žmones yra
Abe -
Jonės.

Amerikos Lietuvių visuomenė šiandien gana mišri. Nevien Aldo nos tuokiasi su Gomezais, bet keli iš aukšto davinėja įsakymus, kurių žemumoje niekas neklauso. Yra keli, kurie energingai visur viską dirba, bet yra daug tokių, kurie bijosi bet kur įsivelti ir rankeles darbu sutepti. Genys m'argas, žmonės dar margesni. Spauda ypač pasigenda suprantančių, kad be spaudos Amerikos lietuviai bus be "dūšios" kaulai. Atminkime, kad Amerikoje yra laisvė pasireikšti ir ne genijams. Todėl yra vietos ir plunksnai, ir doleriui.

Idėjiniai Sovietija, kol ją tvarkys didrusiai šovnistai, niekad Amerikos nepasivys, bet medžiagiškai, kaip kur, gal jau pasivijo. Vilniaus Kultūros Barų žurnale rašoma apie "gudruolius" jaunuolius Lietuvoje, skelbiančius: "Tu eik mokytis ir būk kultūringas, o aš pradėsiu dirbti, mokslų neišėjęs, ir būsiu nemažiau turtingas!" Juk ir Amerikoje universiteto pastatų užvalzda daugiau uždirba, negu to universiteto vyriausias profesorius.

Minske einančiame gudų literatūros žurnale vienas poetas postuoja:

Siauru taku, per seną girią
Į aukštą krantą užkopęs
Tariau: O, Nemune!
Tu upė mūsų garsil!

Aidų žurnalo redakcija rašo: "Senųjų ir naujų ateivių šnairavimais Amerikoje buvo aiškus nesupratimas iš pradžios, toks jis yra ir šiandien". Amerikietiška tariant: "Truer words were never spoken!" Bet kas tą nesupratimą imsis šalinti; diplomais apsikrovę naujieji, ar tik tikra Lietuviška širdimi alsuoją senieji?

Amerikiečiai jau oficialiai pradėjo ruošti minėti valstybės įkūrimo 200 metų sukaktį. Washington sudaryta American Revolution Bicentennial komitetas. Minėjimas vyks 1976 metais. Bendruomenės atstovai patyrė, kad, tinkamai Amerikos Lietuvių vardu paspaudus, būtų galima susilaukti valstybinių lėšų ir lietuviams prisidėti savo indėliu prie šios sukakties, jei tik mūsų devyni vyrai liautųsi vieną gaidį piovę.

T. S-gos Gromyko lankėsi Romoje ir Vatikane. Paulius VI jį priėmė privačioje audiencijoje ir 40 minučių kalbėjosi apie Viduriniuosius Rytus, Europos įtempimo sumažinimą ir apie Vatikano-Kremliaus santykius.

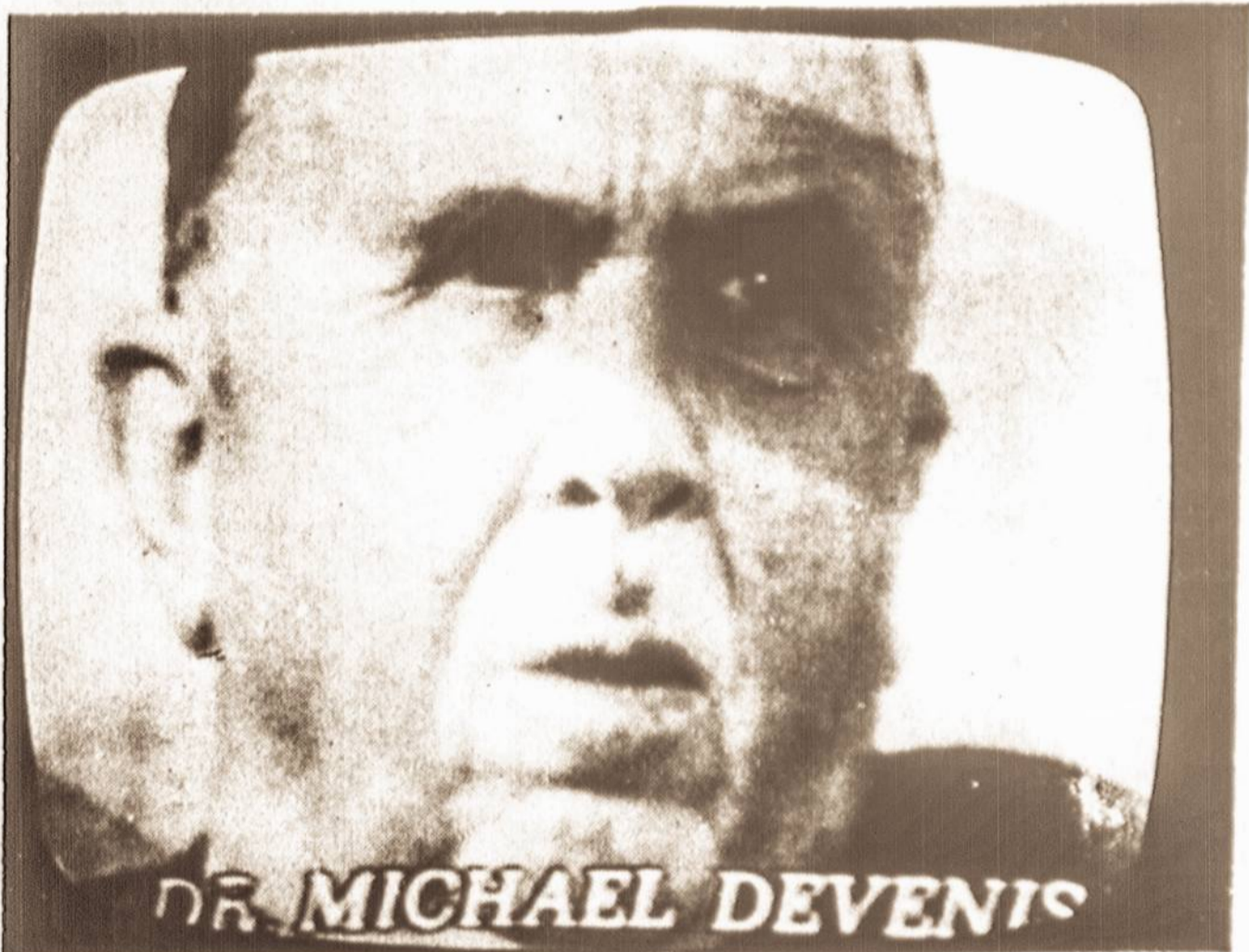
Apysakos Robinsonas Kruzo autorius Danielius Defoe (1661-1731) yra parašęs ir The Dyet of Poland (1705 m.), kurioje, pavaizduodamas to meto Europoje skandalais pagarsėjusius Lietuvos-Lenkijos unijinės valstybės bajorų seimus, pasišaipė iš jo meto Anglijos parlamento ėjimų.

Kanadietis Stepas Jakubickas spaudai pareiškė: "Prieš išveiviją dideli tautinio darbo plotai, o darbininkų eilės šuoliais retėja. Reiktų, rodos, suglausti gretas, tautinės vienybės ir meilės vieni kitiems sumetimais". Graži mintis, bet jei devynios laumės devynias dienas devyniomis šluotomis šluotų lietuviškąjį kiemą, ar iššluotų bent dulkelę? Deja, "ne"; atsakė vyras su barzda ir jam skruostais nusirito ašara.

Prano Budriaus vadovaujama Lietuvoje "Lietuvos" ansamblio šokėjų, muzikantų ir dainininkų grupė surengė Belgijos sostinėje dvylika koncertų. Dienraštis Soir ansambli pavadino "nuostabiu", bet jo pasirodymas belguose, kažin, ar sustiprino juose lietuvių. Tokio ansamblio pasirodymas, sakysime, senoje lietuvių Pensylvanijoje jį tuoj ant stipresnių lietuviškų kojų pastatyti, bet mūsų trigalviai charistiniai veiksniai rūpinasi ne Amerikos lietuvius tautinti, bet nutautinti ir apie tokių ansamblių pakvietimą iš Lietuvos nė negalvoja.

ALT pirmininkas dr. Kazys Bobelis buvo pagrindinis kalbėtojas New Yorko Lietuvių Vasario 16 minėjime vasario 17 d.

Reportažas-pasikalbėjimas su keturiais buvusiais sovietų koncentracijos stovyklų kalniais, kurių tarpe buvo ir vienas lietuvis, perduotas sausio 27 d. 9 val. vakaro NBC TV programoje. Lietuvis - dr. Mykolas Devenis iš Los Angeles, kuris buvo bolševikų suimtas, kai tik Tar. S-gos kariai okupavo Lietuvą 1940 m. Kiti trys buvo vėlesnių laikų. Jie dabar gyvena New Yorko apylinkėse.

Reportažo pasakotojas buvo NBC TV korespondentas Tom Pettit. Pasikalbėjimas pailiustruotas padirbdintu 15 x 25 pėdų maketu, vaizduojančiu sovietinę stovyklą.

Dr. Devenis, pradžioje buvo parodytas Kalifornijos augmenijos fone. Reporteris papasakojo, kaip dr. Devenis buvo suimtas ir ištremtas į darbų stovyklą prie Arktikos miškų kirsti. Kai dr. Devenis suėmė ir išsivedė iš namų, saugumiečiai tvirtino, už poros valandų grįšias, bet užtruko porą metų.

Dr. Devenis papasakojo, kaip jam su kitais kalniais tekdavo sniegu bristi į mišką, ten nežmoniškose sąlygose dirbti, visą laiką būnant baimėje, jei neatliks normos, sumažins maistą ar apkaltins sabotazu.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 2 psl.

5. RUSAS RAŠYTOJAS Nobelio laureatas Solženicinas bene vienuolika metų sotinosi sovietinių koncentracijos lagerių duona. Dabar jis apie tos duonos skonį pasakoja pasauliui. Sovietų valdžiai daro nepatogumų. Nepatogumų pridarė ir dar pridarys, bet Tarybų Sąjungos nesugriaus - tos galybės nesugriovė daug didesni nepatogumai.

Darykime pačią maloniausią išveiviską prielaidą: Solženicinas sovietinę sistemą ar sugriauna ar bendrai priverčia keisti kursą. Atsiranda visiškai nauja ar beveik nauja Rusija. Ir atsiranda abejonių: ką gero galėtų ta Rusija duoti dabartinėms sąjunginėms respublikoms? Kokios laisvės prašvistų tarybinėms tautoms - visoms, išskyrus rusus, kurie gi turėtų laisvą Rusiją?

Susimąstykime!

6. TAUTINIS SOLIDARUMAS yra didelė išveivijų paguoda. LB net mokesčius tautinio solidarumo vardu pavadino. Ir štai spaudoje nuaidėjo aidai apie prieš metus neva tikroju patriotizmo keliu pasukusią LB Cicerio apylinkę; į susirinkimus bijo įsileisti jauni, o ir su senesniais skaitosi tik su tais, kur sumoka tautinio solidarumo padotkus. Sumokėti reikia, bet kad iš nepatinkamų tautiečių net ir tautinio solidarumo dolerių nepageidauja. Nuo tautinio solidarumo apsėstų tautiečių ginasi samdytos policijos pagalba. Ir... po viso to "liaudies" balso taip

išsigąsta, kad paskelbtą susirinkimą atšaukia.

Įsikišo į Cicerio reikalus LB centro valdyba, įsikišo apygardos valdyba. Bet kai savos policijos nėra, o reikia samdytis, kai kalėjimų savų ne tik nėra, bet ir išnuomotų niekas nesirengia, tai "tautinis solidarumas" laisvame Amerikos krašte nėra labai pavojingas. Nebent tautiečių namai nukentčia, sienos ištėpliojamos.

7. TAUTINIAI REIKALAI ypač suaktualėja, kai prisitartina Vasario 16-ji - aukų rinkimas. Tarp lietuvių jaučiamas palinkimas šią šventę laikyti politine švente. Toks palinkimas tik dalinai teisingas. Vasario 16-osios aktu atstatyta Lietuvos valstybė tautai buvo reikšminga ne tik politiškai, bet ir šiaip beveik visose gyvenimo srityse. Ir tarybinėje santvarkoje lietuvių tauta gausiai naudojasi tuo, kas buvo pradėta su Vasario 16-ąja.

Ši visiems geros valios lietuviams brangi diena turėtų būti valoma nuo tariamos "politikos". Gal dar per anksti, bet joks mokslinis traktatas nenagrinėjo, ką ši diena lietuvių tautai iš tikrųjų davė. Šios dienos proga niekad nesibaigiančios plepynės aptamsina Vasario 16-osios spindėjimą.

Pritikty, kad Vasario 16-oji būtų tautinio dosnumo šventė. Dosnumo patiems didiesiems tautos reikalams, bet taip pat ir eiliniams bei vietiniams reikalams. Šia proga remtinas kiekvienas darbas, kuris tautai reikalingas.

Lietuvoje

Paruošė Vytautas Zalatorius

GELEŽINKELIS

Pradėti elektrifikuoti Lietuvos geležinkeliai. Per atėnančius penkerius metus norima įvesti elektrą trijuose ruožuose: iš Vilniaus į Kauną, Trakus ir Naująją Vilnių. Dabar šiais ruožais važinėja dizeliniai traukiniai. Pradinius darbus dirba statybinis traukinys iš Rygos. Pabaltijo geležinkelio Vilniaus apygardos vyriausias inžinierius N. VASINAS pareiškė korespondentams, kad elektrifikacija sumažins oro taršą ir aptarnaujantį personalą, o taip pat sutrumpins kelionę iš Vilniaus į Kauną.

Vilniaus apygardoje neseniai pradėta steigti centralizuota bilietams parduoti sistema. Dabar Kybartų, Vilkaviškio ir Kazlų Rūdos keleiviai gali iš anksto nusipirkti bilietą į traukinį, kursuojantį tarp Maskvos ir Kaliningrado (Karaliaučiaus). Prieš tai į tranzitinį traukinį bilietus parduodavo prieš pat jam atvykstant į stotį. Tai yra, jeigu būdavo vietos. Dabar šių miestelių bilietų kasos turi tiesioginį ryšį su Vilniaus bilietų skirstymo centru.

Aviacija

Tarybų Sąjungoje jau nuo seno geležinkelis yra svarbiausia transporto priemonė. Tik per paskutinius dešimtmečius pervežimuose vis svarbesnę vietą užsi- kariauja aviacija.

Dabar šios dvi transporto šakos specializuojasi: geležinkelis prekėm pervežti, o aviacija - žmonėms.

Lietuvoje AEROFLOTO, valstybinės oro linijos, patarnavimais naudojasi trys ketvirtėliai milijono žmonių per metus.

Atėnančią vasarą planuojama pradėti naujus skrydžius iš Vilniaus į Druskininkus, Baku, Kuibiševą ir Archangelską.

Bus taip pat atidaryta nauja linija iš Maskvos į Druskininkus. Mat, iš ten į Lietuvą nemaža "didžiųjų brolių" atskrenda vasaroti. Reisams naudojami TU-124, AN-24 ir JAK-40 tipo lėktuvai.

Dauguma vyresniojo Lietuvos civilinės aviacijos valdybos personalo yra rusai, įskaitant valdybos viršininką ir jo pavaduotoją.

Keleiviams draudžiama gabenti sprogmenis, suslėgtas ir suskystintas dujas, lengvai užsidegančias medžiagas. Taip pat draudžiama gerti alkoholinius gėrimus, fotografuoti, filmuoti, klausytis radijo ar žiūrėti per žiūronus!

AUTOTRANSPORTAS

Ir Lietuvoje vis daugiau ir daugiau juntama supramoninio kaina. Viena naujai atsiradusių problemų - autotransporto reguliavimas miestuose, ypač Vilniuje. Jau dabar yra gatvių, kuriomis pravažiuoja daugiau kaip 800 automobilių per valandą į vieną pusę. Tris

Užmiestiniuose susisiekimo autobusai prie viešbučio Kaune.

ketvirtadalius šio srauto sudaro sunkvežimiai, nors tikimasi, kad lengvųjų automobilių iki 1980 m. patrigubės. Dabar jų Lietuvoje yra maždaug 70 tūkstančių. Dėl to miesto generalinis planas ir numato naujas pravažiuojamąsias gatves, tiltus, tunelius. Stambiausioji magistralė planuojama pagal senąją miesto gynybinę sieną. Ji sujungs Gedimino aikštę su Basanavičiaus g-ve. Šiam projektui betgi nepritaria architektūros ir paminklų apsaugos darbuotojai. Jie teigia, kad jau dabar kai kurie istoriniai pastatai nukentėję nuo automobilių sukeltamo virpesio.

SEŠUPĖ IR JŪRA UŽTERŠTOS

Na, o kapsukiečiai (marijampoliečiai) skundžiasi, kad jų Sešupė vis daugiau ir daugiau teršama. Ji dvokia žibalu, vis gausia jąja teka visokie tepalai. "Faktai apie Sešupės teršimą naftos produktais yra teisingi", neseniai patvirtino Lietuvos vandens ūkio inspekcijos viršininko pavaduotojas. Panašiai ir su Jūra (upė) prie Tauragės, kur vanduo tapo drumzlinas, dugnas nešvarus. O kalta vis ta pramonė, kurią su tokiais užsidegimais per dešimtmečius statė.

Praėjusios vasaros pabaigoje Vilniuje buvo surengtas seminaras požeminių vandenų papildymo klausimams. Iš lietuvių geologų pranešimus apie vandens kokybės pokyčius, filtruojantis per poringus gruntus, padarė J. Diliūnas, V. Juodkasis ir E. Rauckytė. Seminaro organizacinio k-to pirmininkas buvo V. Mikalauskas, geologijos valdybos prie Lietuvos Ministrų t-bos viršininkas.

ZEMĖS ŪKIS

Buvo ir kitų konferencijų ir susiavimų. Į Balsogalą rudenį susirinko gyvulininkystės specialistai iš Baltarusijos, Estijos, Lat-

vijos ir Ukrainos aptarti gyvulių veislininkystei tobulinti klausimų. Konferenciją surengė sąjunginės V. Lenino žemės ūkio mokslų akademijos Vakarų skyrius, Lietuvos žemės ūkio ministerija ir Gyvulininkystės institutas. Iš vėliau įvykusio Lietuvos žemės ūkio darbuotojų pasitarimo paaiškėjo pagrindinės gyvulininkystės vystymosi kryptys. Tai gamybos koncentravimas ir specializavimas. Kolūkiai ir tarybiniai ūkiai bus ir vėl stambinami. Vienkiemiai pasitrauks traktoriams ir kombainams iš kelio. Atsiras stambūs specializuoti ūkiai ir gamybiniai susivienijimai.

Siems grandiozinams planams, deja, kol kas trukdo realybė. Statybininkai neatlieka savo darbo, projektuotojai neparuošia laiku planų. Štai pernai turėjo būti pradėta statyti 11 mechanizuotų kiaulių ir galvijų kompleksų. Pradėti statyti tik trys: Sirvintuose, Utenoje ir Radviliškyje. Ateinanti penkmetį, kuris prasidės 1976 m., užplanuoti 55 tokie ūkiai. Taigi, kiekviename rajone, kurių yra 494 bent po vieną. Minimalus optimalios karvių fermos dydis moksliskai apskaičiuotas 400 galvijų, kiaulių fermos - 4,000 bekonių. Dabar du trečdaliai Lietuvos gyvulininkystės ūkių daug mažesni ir vidutiniškai per metus tepagamina 400 cnt. kiaulienos (1 cnt. - 222 sv.).

Taip pat rudenį Vilniuje vyko III Sąjunginė statistinių metodų tarybos valdyme konferencija. Joje dalyvavo 300 mokslininkų ir gamybininkų, taip pat ir iš JAV, Nederlandijos, Švedijos ir Vokietijos. Konferencijos šeiminkai buvo Lietuvos Mokslų akademijos Fizikos ir matematikos institutas su kitomis susinteresuotomis organizacijomis. Lietuviai perskaitė septynius pranešimus, kurie lietuviški klausimai, medicinos ir biologijos klausimus.

"Pirkau televizorių, kuris nuo pat pirmų dienų neveikia. Kokia tvarka galiu jį pakeisti į kitą?"
L. Grinienė, Alytus

IŠRADIMAI

Lietuvoje išrastas procesas, kurio pagalba rentgeno nuotraukas galima padaryti ant paprasto popieriaus per porą minučių. Išradėjams K. Ambrozaičiui, A. Kaminskiui, M. Sneideriui, I. Zilevičiui ir keliems rusams už tai paskirta TS valstybinė mokslo ir technikos premija. Šios premijos dydis paprastai būna 10 tūkstančių rublių. Šiuo išradimu jau naudojasi maždaug 300 sveikatos apsaugos įstaigų.

Kita mokslininkų grupė sukūrė prietaisą, kuris leidžia gydytojams negirdimo ultragarso pagalba nustatyti kai kurias ligas. Šie spinduliai, perleisti per žmogaus kūno dalį, atsispindi televizoriaus ekrane šešėliais. Iš tų šešėlių intensyvumo galima spręsti ne tik apie žmogaus sveikatos būklę, bet ir apie įvairių medžiagų defektus.

Šią aparatūrą kuriant bendradarbiavo Vilniaus Radijo matavimo prietaisų institutas ir Kauno politechnikos instituto Probleminės ultragarso laboratorijos mokslininkai.

Pastarojo instituto vibrotechnikos laboratorijos keturiems mokslininkams paskirta sąjunginė komjaunimo premija už tyrimus, kaip pašalinti virpesius iš motorų ir variklių. Premijuotieji: R. Jonušas (grupės vadovas), A. Pailonis, M. Rondomauskas ir V. Zdanavičius. Jų tyrimus prižiūrėjo prof. dr. K. Ragulskis.

Naują elektroninę skaičiavimo mašiną, "kompiuterį", gavo Lietuvos Mokslų akademijos ekonomikos institutas. Tai rusų ir bulgarų sukurta ES 1020, kuri gali atlikti iki pusantro milijono skaičiavimo operacijų per sekundę. Mašina bus naudojama apskaičiuojant Lietuvos gamybinių jėgų išsidėstymą sekantiems 20 m. Aptarnaujantis personalas šiuo metu apmokomas Maskvoje, Kazanėje ir Breste. Tuo tarpu Lietuvoje magnetofonų ir diktofonų gamintojai savo žinias perteikia Bulgarijos, Lenkijos, Kubos ir Vengrijos žmonėms. Didžiausias šių prekių fabrikas Lietuvoje yra ELFA.

Studentų skonis

Šiais mokslo metais Vilniaus studentės buvo apklaustos, ko jos norėtų iš savo būsimo vyro. Pirmiausia inteligentiškumo, dauguma atsakė, paskui rūpinimosi šeima ir vaikais, toliau moters pripažinimo lygtatelsiu draugu, išminimo, ryžto, pasitikėjimo savimi, dvasinio turtingumo ir dosnumo, blaivumo, darbštumo, noro vis-

Tešiny 5 psl.

VIENYBĖ, 1974 m. vasario 22 d.

Lietuvoje

Atkelta iš 5 psl.

pusiškai tobulėti, jumoro ir galiausiai - fizinio grožio.

Atrodo, kad amerikiečių studentės ši sąrašą sudarytų atvirkščiai. Tiesa, Lietuvoje nė viena nedrįso minėti "pinigų". Tos pačios studentės didžiausia moters dorybe laiko sugebėjimą suprasti vyrą. Matyt, lietuviai vyrai gana mišlingi.

STATYBOS

Dar rugpiūčio viduryje 157 tūkstančiai Lietuvos statybininkų paminėjo savo šventę. Karo nuniokotoje ir pramoninamoje Lietuvoje statybos turi didelį mastą. Vien 1973 m. pastatyti Lietuvos televizijos ir radijo komiteto redakcinis pastatas, Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos administracinis korpusas, viešbutis Plungėje, kino teatras N. Akmenėje, trys vaikų darželiai-lopšeliai ir 57 tūkstančiai kvadratinų metrų gyvenamojo ploto. (Penkių kambarių amerikiečio butas turi maždaug 100 m gyv. ploto.) Numatyta iki N. Metų užbaigti 14 vidurinių mokyklų, operos teatrą ir universalinę parduotuvę Vilniuje ir dar 600 tūkstančių m gyv. ploto. Deja, iš įvairių pasisakymų ir aprašymų matosi, kad darbo kokybė prasta, pastatų išvaizda monotoniška ir apdaila pigi.

BAIDO ŽUVIS

Lietuvoje prieita išvados, kad motorinės valtys baido paukščius, didina krantų eroziją, trukdo žuvalti ir bendrai nervuoja žmones, atėjusius prie vandens pailsėti. Todėl nutarta apriboti tų valčių plaukiojimą. Specialias plaukiojimo zonas nustatys rajonų vykdomieji komitetai, pasitarę su Gamtos apsaugos komitetu.

Idomus Vytauto Petravičiaus įspūdžiai iš kelionės Europoje

HARTFORD, CONN. - Pereitų metų pabaigoje Vytautas Petravičius net šešias savaites viešėjo Europoje: aplankė Ispanijos žymesnes vietas ir dalį Prancūzijos - Lurdą. Neseniai teko su juo susitikti ir išgirsti kai kuriuos jo kelionės įspūdžius.

ALKAZARO TVIRTOVĖ - (ALCAZARR DE TULEDO)

Pirmiausia papasakojo apie Alkazarro tvirtovę, kur 1936 - 1939 metų pilietiniame kare vyko žūtutinės kovos su komunistais už Ispanijos laisvę. Ten karo mokyklos auklėtiniai, vadovaujami generolo Moscarro, būdami tvirtovėje apsupti apie tris mėnesius, atlaikė visus komunistų bombardavimus ir puolimus.

Vyriausybiniškai, matydami, kad puolimai ir bombardavimai tvirtovės nepašalins, nutarė imtis kitokių priemonių. Jie buvo savo rankas sugavę generolo Moscarro

VIENYBĖ, 1974 m. vasario 22 d.

KITI MOKOSI IS LIETUVIŲ

O nežiūrint to, neseniai į Vilnių buvo suvažlavę statybininkai iš "broliškyjų respublikų" pasimokyti, kaip dekoruoti pastatus. Tokios statybos kaip naujasis operos ir baleto teatras, Valstybinės plano komisijos rūmai, universalinės parduotuvės, autobusų stoties, "Turisto" ir "Draugystės" viešbučių rūmai tarnavo nelietuviams kaip pavyzdys.

Lietuvos statybinių medžiagų gamyklos daro išorės sienų plokštes su įvairių spalvų mineralų trupiniais ir faktūra. Ateinančiais metais bus pradėtos gaminti silikatinės plytos, kurios gražesnės už standartines. Lietuvos statybininkai taip pat siūlo apdailai naudoti žvyrą, skaldą, plytų, čerpių, stiklo duženas, mineralinės vatos atliekas. Lietuvoje suprojektuoti patobulinti tinkavimo agregatai, vibracinis pluktuvus išlyginamajam sluoksniui paruošti ir dažymo aparatas-stotis.

Tarp naujųjų statybų yra ir du 16-aukščiai bendrabučiai prie Inžinerinio statybos instituto Vilniuje, kurie baigiami statyti.

ANEKDOTAS

Gyveno toksai draugas Blatas. Kas būtų žmogus be jo? Niekas! Net čiulptuko vaikui nenupirktų. Jau aš nekalbu apie batus, šiferį ar tas prakeiktas mašinų dalis. Jeigu su Blatu geruoju, jis visko parūpins.

Bet štai nutarimas - atsikratyti draugu Blatu. Kaipgi šitaip! Palaidokim, girdi, tą atgyveną! Paguldė į grabą, užvožė. Reikia užkelti. Bet... vinių nėra. O kur ju gausi be blato? Ka daryti? Palaido. Taip ir gyvena draugas Blatas ir po šiai dienai visiems padeda.

sūnų, ir per jį telefonu pareikalavo jiems atiduoti Alkazarro tvirtovę.

- Ką man daryti? - paklausė sūnus tėvą: - jei tu tvirtovės neatiduosi, aš šiandien būsiu sušaudytas. . . .

- Sušuk "Tegyvuoja Ispanija!", ir mirk, kaip vyras! - atsakė tėvas generolas sūnui.

Turistai labai lanko kambarį, kuriame vyko tėvo ir sūnaus pasikalbėjimas. To pasikalbėjimo turinys išverstas į keletą kalbų ir atvirukuose atspausdintas.

Ispanijos civilinio karo metu Alkazarro tvirtovė buvo sugriauta, bet vėliau atstatyta. Ta vieta laikoma ispanų heroizmo šventove.

Šis įvykis nušviečia komunizmo metodus, nes Ispanijos istorijoje nebuvo girdėta, kad šeimos nariai būtų žudomi, kai tėvas nesutinka laužyti savo duotos prėsaiškos tėvynę ginti?

Brooklynietės Natalijos Stilsonienės sesuo, mirusi Kaune.

Mire J. Kumetytė-Dovydaitienė

Iš Lietuvos gauta telegrama, kad Kaune mirė Julija Kumetytė-Dovydaitienė. Paliko vyrą Pijų, dvi dukras, žentą ir anūką ir tris seseris šioje šalyje.

Julija buvo duktė Veliuonos vargonininko seno knygnešio Jono Kumėčio.

Didesnį savo gyvenimo amžių praleido Kaune, kur mokėsi, dirbo ir sukūrė šeimą. Turėjo plačią pažintį. Ji labai mėgo muziką, dainas, giesmes, o labiausiai - gėles. Jos šermenys ir laidotuvės buvo labai iškilmingos ir

su orkestru, grojant Šopeno muziką. Bažnyčioje giedojo choras. Visi palydovai nešė gėles.

Palaidota Romainių kapinėse, šalia Kauno. Jos duobę iškaišė rožėm, ant karsto prikaldė rūtų vainiką nuo jos anūko. Kapą užbėrė žemėm ir apklojo gėlėm. Taip didelė žmonių minia ją palaidojo. Iš mums prisijusių paveikslų, tai mes tik tegalime pažūrėti, pasiguosti, paverkti, Tavęs, sesute, netekę. . .

NATALIJA K. STILSONIENĖ

BULIŲ KOVA

Antra pasikalbėjimo tema buvo apie bulių kovas. Daug kas mūsų teatre, "Carmen" operoje, yra matęs vieną epizodą iš bulių kovų. Bet tai tik truputis to, kas sudaro visą bulių kovos žaidimą. Pasak pasakotojo, bulių kovos žaidynėse viskas vyksta pagal nustatytą tvarką. Pirmiausia komisija patikrina buliaus svorį: jis neturi būti mažiau nustatyto minimumo, ir ragai neturi būti atbukinti - apipieluoti.

CORRIDA prasideda orkestrui grojant maršą. Dalyvauja kautyne, išsiriškiavę įžygiuoja į areną. Nužygiavę iki tribūnos, iš valdžios atstovo gauna miesto raktus ir grįžta. Sutrimitavus atsidaro durys, ir arenoje pasirodo įnirtęs bulius, ieškodamas aukų. Ragais daužo medines pertvaras, slėptuves ir t. t.

Pasirodo keletas MATADORŲ su rausvomis skraistėmis. Bulius juos puola. Matadorai išvengia buliaus puolimo, pakišdami prieš jį rausvą skraistę, ir bulius prašvilpia, užkabindamas tik skraistę. Publika ploja.

Buliui bevaikant matadorus, pasigirsta trimitas, matadorai pasislepia, ir į areną įjoja ilga ietimi rankoje pikadoras. Ieties viršuje ant smaigalio uždėtas diskas. Pikadoras turi tris kartus sužeisti bulių nustatyto gylio žaizdomis. Kai bulius puola, pikadoras jį sužeidžia, ir kraujas pasipila ant buliaus aksominės juodos odos. Taip sužeidžia dar du kartu. Pasirodo matadorai, kurie nukrei-

pia buliaus dėmesį, ir pikadoras iš arenos pranyksta.

Neužilgo arenoje pasirodo BANDERILLERO. Jis turi tris kartus prieiti prie buliaus ir kiekvieną kartą į jo sprandą įsmeigti po dvi aštrias strėles.

Pagaliau ateina paskutinė scena - tai arenoje pasirodo TORDORAS. Jis leidžia buliui keletą kartų prabėgti, paskui paima jam paduoda kardą (espada), ir, nutaikęs gerą progą, jį suvaro tarp buliaus menčių. Jei buvo taiklus smūgis, kraujas pasipila iš buliaus snukio, ir už 10-15 sekundžių jis susmunka. Publika ploja. Jei bulius buvo "garsus", tai jis apvelkamas tris kartus aplink arenos aikštelę.

Šis žaidimas kartojamas šešis kartus coridėje, ir turi būti užmušti šeši buliai.

Paskui V. Petravičius papasakojo apie ispanų tautinės literatūros genijaus, antrojo renesanso atstovo ir "Don Kichoto" (Don Quijoto) autoriaus tėviškę ALCALA DE HANARES vietovę (Nuo Madrido apie 60 mylių). Jo tėviškėje ir Madride, Ispanijos sostinėje, ir kitur Servantesui pastatyti keli paminklai.

Madride keliauninkas yra aplankęs ir Karališkuosius Rūmus (Palacio Real), kurie dabar pavadinti Karališkuoju muziejumi. Jame yra neaprašomų meno turtų, knygų ir muzikos instrumentų - unikumų. Tarp daugybės meno dalykų jame yra ir biblioteka su Gutenbergo, spaudos išradėjo, Biblija. Šiame muziejuje yra ir

Tęsinys 11 psl.

Pirmojo Lietuvos Prezidento metai

MINĖDAMI ANTANO SMETONOS šimtmetinę gimimo sukaktį šiais metais, kiekviename Vienybės numeryje pateiksime ištraukų iš jo raštų Viltyje, 1911 - 1914 laikotarpyje.

KAIP IR KUR NUKREIPTI KAIMO EMIGRACIJĄ

Emigracija yra aiškinama paprastai varginga šalies būkle. Ši nuomonė, man dūg, yra ne visai teisinga. Tiesa, žmonės palieka sodžius, kada jiems ten darosi ankšta gyventi, kada, gyventojų daugėjant, nebegalima visiems išmisti. Bet tai yra ne tiek gyvenimo sąlygų pablogėjimas, kiek jų pakitimas. Kuo aukščiau esti pakilusi šalies kultūra, tuo labiau sodžius tuštėja. Pavyzdys gali būti mūsų artimasai kaimynas. Vokla, kur miestuose du, o kaime tik vienas trečdalis visos valstybės gyventojų.

Žinoma, emigracija esti dažnai ir netikusio krašto buities atspindis, jo sunkiųjų politikos sąlygų vaisius. Lietuvių emigracijoje sveria ir šioji priežastis, bet ji ne pati svarbiausia. Kad jiems būtų ir laisviau gyventi, tai sodžiai vis delto neišvengiamai retėtų, tik emigracija kryptelėtų ne tiek į Ameriką, kiek į Lietuvos ir į jai artimus miestus.

Lietuvos kultūra, be abejo, kyla. Kaskart daugiau randasi naujų krautuvų žemės ūkio įrankiams, steigiasi dirbtuvų bei fabriku jiems gaminti, kinta ūkininkavimo būdas. . . . Bet tuo pačiu žygiu didėja skaičius nebegalinčių prisitaikyti naujoms ūkio sąlygoms. Vargti, kaip jų tėvai vargsta, jaunieji nebenori, nes jų didesni kultūros reikalavimai, didesnis įgeidis žmoniškai gyventi. Tas skirtumas bus ženklus, sulyginus lietuvius su jų kaimynais, gudais. Niekas nepasakys, kad lietuviai prasčiau valgą, prasčiau dėvį ir vilkį už gudus, kad lietuviai esą už juos tamsesni, ir betgi Kauno,

Antanas Smetona

Suvalkų ir Vilniaus gubernijos, kur lietuviai gyvena, virste virsta Amerikon, o Minsko, Gardino ir Vitebsko gubernijos, gudų gyvenamos, nesiskundžia emigracija tiek, kiek skundžiasi Lietuva, ypač jos kultūringoji dalis.

Kodel gi lietuviai keliauja Amerikon, o ne Lietuvos miestuosin, ne Kaunan ir ne Vilniun? Kodel mažieji Lietuvos miestai taip negreitai auga? Kodel ten didėja žydų ir lenkų gaivalas? Jei žydams būtų leista gyventi bet kuriame Rusijos mieste, tai jie bematant įsigalėtų! Mat, žydai yra igudę ekonomiškai tvarkytis, o lenkai turi šiokių tokių miesto tradicijų. Tuo tarpu lietuviams miestas visai nauja ir nepažįstama sritis. Mūsų sodietis eina ten, kur darbas yra jau organizuotas ir gali jam duoti geresnio uždarbio, nel tas, kurio jis turi sodžiuje. Nei Vilnius nei Kaunas jam tokio uždarbio nesūlo. Kas pelningesnio yra ten suorganizuota, tai yra lenkų arba žydų rankose. Kiemo sargu ar kitu pastumdėliu lietuvis, svajojās geresnės ateities ir turis daugiau už gudą kultūros reikalavimų, nebenori būti. Vilnius ir Kaunas tik tuomet vilios mūsų sodiečius, kai inteligentai lietuviai nebeemigruos Rusijon, kai, apsigyvenę savo krašte, ims organizuoti prieinamą miniai darbą. Prekyba, pramonė, kredito reikalai - štai to darbo sritis, kuri laukia mūsų inteligentų rankų.

Žodžiai atvykusiems broliams

Atvykot Tėvynei pakvietus.
O prasmė yra aiški labai,
Nes girdit, kaip draskosi vėtros,
Debesyse prinoko žaibai. . .

Jus pasveikinti — žodis bevertis,
Mūsų širdys jums tiesia rankas.
Mus suriš vienas tikslas ir vardas
Nepralaužiamo plieno lankais.

Čia darbas ir prakaitas mielas,
Nes gyvenimo nėra be jo.
Drauge žengsim per gėles ir smėlį,
Ir išmoksime mirt nebijot! . .

Žinom, kraujas aplaistė mūs kelią,
Kelią pergalių, kelią garbės.
Virpa nerimu gležnas lapelis —
Mūsų širdys — kovoj nedrebės!

Per daug buvo pančių ir rykščių,
Buvo kraują pralieti prasmė.
Laisvi paukščiai padangėje krykščia —
Žinom teisę gyventi laisviem!

Lietuva bus prie didžiojo kelio,
Kaip laukų margaspalvė gėlė.
Be grumtynių — nei smėlio grūdėlio,
Nei lelijos — jau nieks neišplės! . .

Karys, 1939 m.

Jonas Docius

Senieji ir naujieji ateiviai lietuviai

L'Archive "LITHUANIE" - Archyvas "LIETUVA" prašo Jūsų dėmesio ir pagalbos ŠIANDIEN; visi daugiau ar mažiau turi senų suvenyrų-prisimintinių objektų atvežtų iš tėvynės Lietuvos. Vieni juos saugiai laiko, kiti laiko išmėtytus po namus, arba jau ir visai išmeta. Skaudu kaip lietuvis miršta ir jo vaikai tuos objektus žiūri kaip į "senelio liekanas", ir. . . išmeta. Laikas susirūpinti, kad jūsų vaikai to nepadarėtų ir, kad nebūtų nuostolio. Lituaništinus

objektus, knygas, katalogus, laikraščius ir žurnalų komplektus ar pavienius numerius, nuotraukas, protokolus ir organizacinius raštus, dokumentus, loterijos bilietus, lakštus, vekselius, žymių lietuvių laiškus, žetonus, medalius, antspaudas, Lietuvos produktų dėžutes, įpakavimus, citeketes, juostas, plakatus, paveikslus, plokšteles ir t. t. nuo Gedimino laiku iki 1944 metų laikotarpio labai branginkime. Kas turėtų ar vieną "smulkmeną", ar daug senų objektų, ar iš Lietuvos, ar iš Amerikos lietuvių gyvenimo, prašome atsiųsti mūsų archyvui, kuris šiuos objektus saugos ateinančioms kartoms. Toklu būdu jie nežus. Reikalui esant, mūsų jaunieji specialistai moka eksponatus restauruoti. Archyvas yra atviras visiems, ypač mūsų jaunimui, kuris jau jau ir naudojasi. Prašome objektus negailėti siųsti adresu: L'Archive "Lithuanie", Archyvas "Lietuva", 921 Norwood, Melrose Park, Illinois 60160.

Lietuvoje komunistinio jaunimo suvažiavime, pasak Associated Press, Lietuvos kompartijos centrinio komiteto narys A. Barkauskas pasakęs jaunimui apie Vakarų madų "pavojingumą". Jo žodžiais, Vakarų muzika, apsirengimas ir kitos mados neturi turėti vietos Lietuvoje. Visa tai yra "ekstravagancija".

Barkauskas dar sakė, jog Vakarai tyčia "nuodija" Lietuvos jaunimą.

New Yorko taut. šokių grupė Vasario 16 minėjime Brooklyno Kult. Židinyje.

S. Narkėllūnaitės nuotrauka

ŽODYNININKO ANTANO LALIO-LĒLIO ŽODYNAS IR SUKAKTYS

Antano Lelio gimtadienis buvo 1973 m. lapkričio 4 d. Sukako šimtas metų nuo jo gimimo. Jo gimtinė yra Skaisgirių kaimas, Pušaloto valsčiuje, Panevėžio aps. Amerikoje A. Lelys buvo pakeitęs savo pavardę į Lalis. Šis pakeitimas buvo padarytas, tur būt, dėl kai kuriais atvejais angliško ar panašaus tarimo į lietuvišką pasaulį. 1931 m. amerikonas Lalis grįžo į Lietuvą, atkeitė savo pavardę ir atsisakė Amerikos pilietybės. Ap-sigyveno Šapalų dvare, Šakių aps. Šį dvarą buvo pirkę Guglai. Gugių nuosavybės mažu dalininku buvo ir A. Lelys.

19-to šimtmečio pabaigoj ir 20-to pradžioj lietuviai moksleiviai gimnazijose ar universitetuose, ar kur kitur jie besimokyty, visur steigė slaptas kuopelas, kurių tikslai, aplamai sakant, buvo tautiniai: lietuviško sąmoningumo ugdymas, gilesnis lietuvių kalbos ir Lietuvos istorijos pažinimas, lietuvių kultūros ryškinimas, politinių ir socialinių idėjų kėlimas ir gvilde-nimas. Tai buvo plati tautinės re- volucijos programa, kuria buvo siekiama Lietuvos valstybės atkū- rimo. Kelias į tikslą buvo sunkus: reikėjo kovoti ilgą ir kietą kovą prieš rusų šovinistinį despotizmą, carų imperiją pavertusį į tautų kalėjimą.

A. Lelys mokydamasis Mintau- jos gimnazijoje (1888-1894), akty- viai veikė lietuviškam sąjūdy, ne- šamas anos, anksčiau minėtos, nesulaikomos tautinio atgimimo bangos. Jis kartu su kitais įsteigė slaptą kuopelę, Kūdikio draugiją, 1890-91 mokslo metais. Kuopelės narių tikslas buvo mokytis lietuvių kalbos, lavintis, žadinti ir kelti tautinį sąmoningumą draugų ir ar- timųjų tarpe, platinti slaptą spau- dą, anų laikų "samizdatą." Kuo- pelę rėmė ir jai talkino J. Jab- lonskis. Jis jai ir įstatus parašė. 1896 m. Kuopelės nariai ir kiti jų suorganizuoti moksleiviai atsisakė rusiškai melstis. Dalis aktyves- niųjų moksleivių buvo pašalinti iš gimnazijos. Kai kurie po kiek laiko grįžo atgal.

Nuostabu ir sunku nepastebėti vargiai suprantamą-keistą reiškini- ų: kur tik rusas įkelia savo le- teną, grobdamas svetimas žemes, tuoj pradeda engti čiabuvius: bruka jiems savo kalbą, lyg ja būtų lengviau susikalbėti; persekioja ti- kinčiuosius, žiauriausiu teroru žudo norinčius likti ištikimais savo Žemei ir Tautai. Patologiniai rusų potraukiai ryškūs ir šiandieną.

Į JAV A. Lelys atvyko 1895 m. Čia jam teko dirbti įvairius dar- bus. Pradėjęs farmeriu ir angliakasiu, vėliau perėjo į lietuvių spaudą. 1896-98 metais redagavo socialistinės krypties savaitraštį, Pensylvanijos darbininkas, po metų Baltimorėje - Kardą ir Nau- ją draugiją; abu laisvamaniškos krypties. Nuo 1900 metų 16 ar 17

VIENYBĖ, 1974 m. vasario 22 d.

ANTANAS LALIS LĒLIS

m., su trijų metų pertrauka, dirbo Chicagoje įvairius spaudos darbus keliuose laikraščiuose. 1905-08 m. buvo išvykęs Sveicarijoni į Berną studijuoti, paremtas Aušros draugijos mokiniams šelpti. Studi- javo laisvu klausytoju filosofiją ir kitus dalykus. Pirmo pas. karo metu Naujienom išaugus į dien- raštį, Lelys metė darbą banke ir atėjo į Naujienas dirbti redaktori- aiaus padėjėju, ir ten dirbo iki grįžimo į Lietuvą.

DIDŽIAUSIAS DARBAS

Didžiausias Lelio darbas yra jo žodynai: lietuvių-anglų ir anglų- lietuvių kalbų žodynas. Žodyną ruošti Lelys pradėjo 1900 m., dar dirbdamas Olšausko Lietuvoj. 1903 m. išėjo Lietuvių-anglų k. žodynas ir 1905 m. Anglų-lietuvių k. žodynas. Buvo atliktas didelis ir naudingas darbas. Abu Zody- nai turėjo per 1,200 psl. Žodynų reikalingumą teigia jų keturios laidos, paskutinioji 1915 m. Lelys sudarė ir Lenkų-lietuvių k. žody- ną, kuri išleido Zavadskio leidykla Vilniuje 1912 m.

Dar būdamas JAV, Lelys pradė- jo ruošti Lietuvių-anglų ir Anglų- lietuvių k. žodyno 5-ją laidą. Jei ne viską, tai jau didelę dalį papil- dymų ir pataisymų buvo padares.

Grįžęs į Lietuvą, Lelys pasiūlė Svietimo ministerijai išleisti jo žodynų, lietuvių-anglų ir anglų- lietuvių k. naują laidą, kurią jis paruošias.

BUVO PRIIMTAS

Lietuvos Šv. Ministerija pasiū- lymą priėmė, ir Lelys pirmąją Žo- dyno dalį pabaigė ruošti 1936 m. ŠM specialioji komisija, patikrinusi Žodyno rankraštį, rado jį tinkamą išleisti. Ministerija sutarė su Le- liu, kad ji išleis jo Žodyną, jei jis paruoš jo ir antrąją dalį iki 1940 m. liepos 1 d. Lelys viską laikupa- darė, ŠM jo darbą priėmė, bet jo nebegalėjo išleisti, nes 1940 m. birželio 15 d. Sovietų Rusija oku- pavo Lietuvą. Lelio Žodyno nau- jos laidos neišleido ir dabartinio režimo veikėjai. Gal jo darbu pa- sinaudojo kiti žodyninkai.

J. O. Širvydas Lelio Žodyną pa- pildė ir jo sūnus Vytautas per Vie-

nybės leidėjus tą papildytąjį Žody- ną įteikė dr. Leonui Vladimirovui parvežti į Lietuvą.

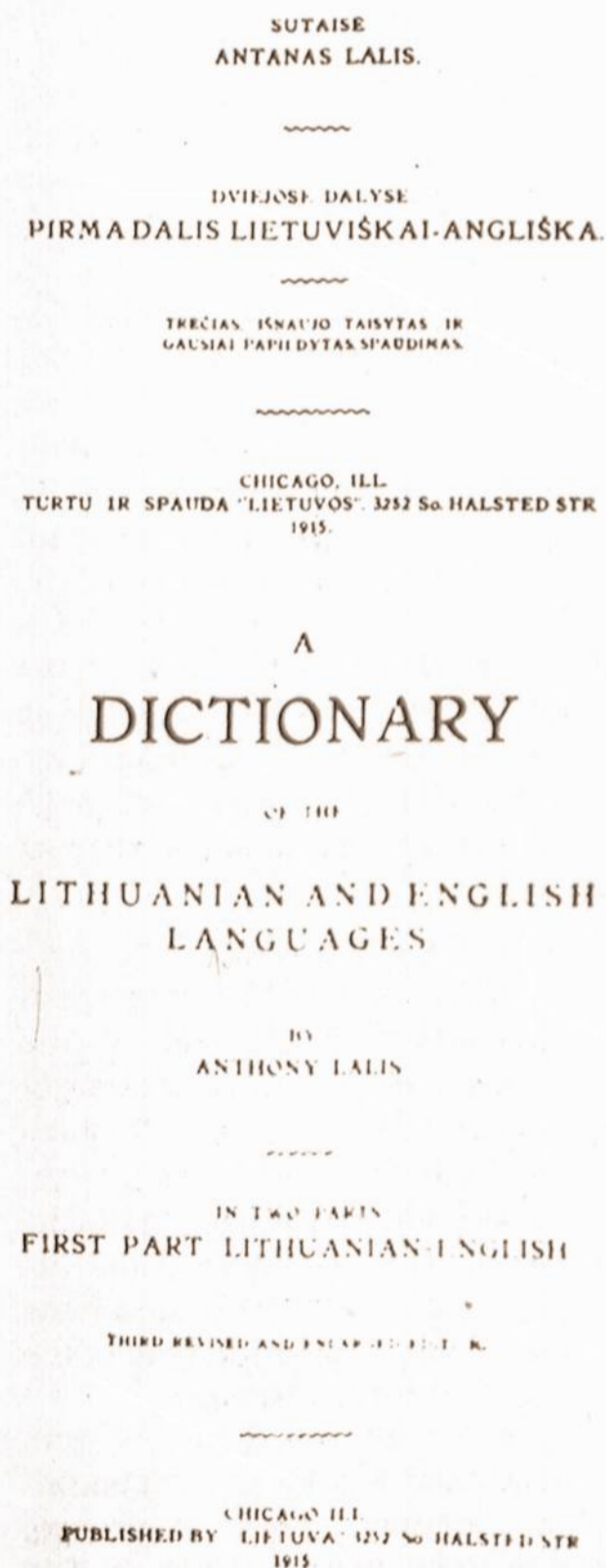
Lelys yra žinomas ir kaip ver- tėjas. Daugel jo vertimų yra likę Lietuvos ir Naujienų laidose, ir kai kurie buvo išleisti atskirais leidi- niais. Iš jų paminėtini: M. Gorkio Pasakojimai (1906), V. Garšino Karės laukuose (1906), R. Stephen- sono Nakvynė (1911), G. Hauptma- no Paskendęs varpas (1917), Spar- go Socializmo minties blaivumas (1916), M. E. McDowell straips- niai žurnale Survey (1914, 14 nr.). Lelys išvertė ir Lietuvos himną angliškai.

LE, apibūdindama Lelį, sako: Daugiau tylus knygos žmogus, o ne viešumos veikėjas, Lelis ir vi- suomeniniame gyvenime labiausiai reiškėsi kultūrine veikla; vienas iš moksleiviams šelpti Aušros d- jos literatinio komiteto 1903-06 narys; priklausė Lietuvių socialistų s-gai ir mokytojavo šios s-gos 8 rajono Chicagoj įsteigtoje m-loj. 1914 Brooklyne 2-ro visuotinio lie- tuvių seimo sekr.

***

LITUVIŠKOS IR ANGLIŠKOS KALBŲ

ŽODYNAS.

Žodynai yra abėcėliniai žodžių rinkiniai, apimą gyvus ir miru- sius žodžius. Išėję iš apyvartos,

mirę žodžiai, dažnai prisikelia iš numirusių ir grįžta į gyvenimą. Žodynų yra įvairių: jie gali būti atskirų mokslo šakų, buitinio gy- venimo sričių, atskirų rašytojų veikalų, žodžių grupių, pvz. sinoni- mų žodynai, dažnai vadinami te- zaurais, ir dar kt. Plačiausiai vartojami yra verčiamieji žody- nai, kuriuose vienos kalbos žodžiai verčiami į kitos kalbos žodžius. Žodynai arba žodynų sudarymas yra kalbotyros mokslo dalis, kurią svarsto ir nagrinėja leksikografi- ja.

PIRMASIS ŽODYNAS

Pirmasis lietuvių kalbai žodynas buvo išspausdintas Vilniuje 1629 m. Jį sudarė kun. K. Širvydas. Žodynas buvo trijų kalbų: lenkų- lotynų-lietuvių, pavadintas loty- niškai, Dictionarium trium lingua- rum. Žodynas buvo skirtas prak- tiniam reikalui - mokyklom ir, gal būt, daugiausia ano meto Vil- niaus universiteto studentam. Žo- dyno išėjo penkios laidos, paskuti- tinė 1713 m. Vėlesnieji lietuvių kalbos žodynai dažniausia buvo lie- tuvių - vokiečių k. arba lietuvių - lenkų, rusų, latvių k. Tik daug vė- lesniais laikais buvo sudaryti lie- tuvių kalbos vienkaliai žodynai, kurių tikslas yra pateikti visą kalbos lobį - leksiką, pavienių žo- džių vartojamas lytis jom būdin- gose žodinėse struktūrose.

GYVAS ŽODYNO REIKALAS

19-to amžiaus antroje pusėje, pagausėjęs lietuvių emigrantų JAV, iškilo gyvas reikalas lietuvių ir anglų kalbų žodyno. Šio darbo ėmėsi M. Tvarauskas, redaktori- us pirmojo lietuvių laikraščio Amerikoje, Gazieta lietuviška, 1375 m. jis išspausdino žodyną - Tlumocius, arba slovnikas angelc- kai lietuviškas ir lietuviškai an- gelckas. Panašių žodynėlių buvo ir daugiau išleista. Gi Antano Lelio Žodynas juos visus prašoko apim- timi ir kokybe.

Paskiausią savo gyvenimo laiko- tarpį Lelys gyveno Panevėžyje. Žodyno paruoštų rankraščių nau- jai perredaguoti nebesiryžo. O perredaguoti reikėjo, nes pakitu- sio gyvenimo buvo kiti reikalavi- mai. Rankraščius atidavė Lietu- vių kalbos ir literatūros institutui Vilniuje. Lelys mirė 1960 m. va- sario 17 d. Panevėžyje, bebaigda- mas devintą dešimtį metų. Palai- dotas Panevėžio senamiesčio ka- pinėse.

Ir šiandien tūkstančiai lietuvių tebesinaudoja Lelio žodynais. Juo- se yra visi aniems lietuvių lai- kams reikalingi žodžiai. Gyveni- mui žengiant, gtmsta naujų žodžių. Juos tegalime rasti jau naujai iš- leistuose žodynuose.

RED.

THE ENGLISH VIENYBĖ

AMBASSADOR STOESSEL WILL FIND FAMILIAR LITHUANIAN CASES ON RETURN TO MOSCOW

MOSCOW - When Walter J. Stoessel returns to the American embassy as ambassador this month, he will find some familiar reports in his "in" box.

The consular section, which he headed 15 years ago, will report that progress is still agonizingly slow in getting the Soviet government to permit individuals recognized as American citizens, but also claimed by the Soviet Union, to leave.

Three cases on the embassy's "hardship list" date from the period 15 years ago when Stoessel was head of the consular section and another from 10 years ago when he was deputy head of mission.

During 1973, a year when political detente between the United States and Soviet Union was in official effect, the U. S. embassy was able to close only 23 per cent of its family reunification cases, about the same percentage as in previous years.

The cases were put forcefully by the resident diplomats headed by Adolph Dubs, the charge d'affaires, and visiting state department officers, as well as the department's officers working with the Soviet embassy in Washington.

The embassy processed a larger number of emigrants going to the United States last year than in the previous two years, but that increased flow represented more the Soviet government's decision to allow Jews to leave than it did progress on the long-term emigration cases.

Soviet citizens making their first application to leave had better luck in winning permission than those who have been waiting for up to 30 years for approval.

"It makes you think that someone made a decision against these older cases many years ago and no one now has the nerve to reverse those decisions", a diplomat said.

The longest-standing case is that of the Mrs. Eleanor Atchous-Ječepienė, a widow who first applied to leave the Soviet Union in 1944 to return to the United States, where she was born.

With her brother, she was brought to independent Lithuania by her father when she was only seven. Her brother returned to the United States in 1936, but she remained in Vilnius, where she married.

Her case is similar to that of Anastasia Petruševičienė, brought to Lithuania as a child, she was recently permitted to rejoin her brother in Hartford, Conn., after waiting 30 years.

The embassy started the year

with 10 such cases on its hardship list and managed to get exit permission for three, the Lithuanian and two from Armenia. There are two more Armenian and Lithuanian cases and one each from the Ukraine, Latvia and Estonia.

In each case, the individual has been certified to be a true American citizen by the State Department, while the Soviet Union claims them as Soviet citizens.

New York Library Exhibit Highlights 16th Century Lithuania

"Five Centuries of the Statute of the Grand Duchy of Lithuania" - a new exhibit drawn from the resources of the Library's Slavonic Division and commemorating one of the legal and political milestones in the history of Eastern Europe - is currently on view at The New York Public Library, 5th Avenue and 42nd Street.

Long recognized by scholars as having great influence on the later legal codes of the Muscovite state and the Russian empire, the "Statute of the Grand Duchy of Lithuania" was issued by the King of Poland - who also ruled Lithuania in his capacity as Grand Duke. The "Statute" is the first known compilation of laws applying to the whole of Lithuania, which in the 16th century included the areas presently known as Byelorussia, Lithuania and the Ukraine.

Dating in manuscript form from 1529 and 1566 and first printed in 1588, the "Statute" provided a detailed legal basis for life in the Grand Duchy. It even includes an entire section given over to an enumeration of the varying fines to be levied for damaging a number of different breeds of dogs.

The exhibit contains a number of reprints of the "Statute" and a representative sample of the numerous analyses and studies of the code. Written in such languages as Byelorussian, Polish, German, Russian, Ukrainian and Lithuanian, these works give some indication of the influence of the "Statute" in the development of the nations of Eastern Europe.

"Five Centuries of the Statute of the Grand Duchy of Lithuania" is on exhibit, free of charge, through February 28, 1974, in The New York Public Library's Second Floor Central Corridor, Monday to Saturday, 9 A. M. to 6 P. M..

Lithuanian models demonstrate winter coats designed by the Vilnius House of Fashion.

A Marine Escort Collapsed, but Newswoman Jūratė Kazickas Carried on

Juratė Kazickas, Associated Press feature writer, a few days ago spoke at the SDX-Deadline Club in New York, discussing her foreign assignments in the Middle East and Viet Nam from the point of view of a woman working in the predominantly "male world" of foreign newspaper correspondents.

Explaining the prejudice against assigning women overseas, she stated that she was one of three females among 350 male journalists in Cairo last month.

Ms. Kazickas described the attitude of "benevolent paternalism" shown to her by U. S. military officials in Viet Nam, where she was seen more often as an entertaining dinner partner than as a journalist capable of covering "terribly dangerous" stories. The military's protective attitude backfired once when a marine escort especially assigned to Ms. Kazickas collapsed as he was accompanying her on a march through the Viet Nameese jungle. Undaunted and still determined to finish her assignment, she had to discard her plans and wait for a helicopter to pick up both her and her disabled escort.

Ms. Kazickas also pointed out some advantages of being a woman in the male-dominated foreign press corps. In her travels she has found many human interest stories ignored by her male coun-

terparts to cover. These stories round out and humanize the general overseas coverage. Frequently the only woman at a press conference of foreign correspondents, she also finds that she is highly visible and more immediately recognized as a questioner. Ms. Kazickas concluded by saying that her feminine wiles are sometimes an extra benefit, and she advised fellow female journalists to "use whatever advantages you have to get a story".

The two other participants in the discussion were Marlene Sanders, producer and correspondent for ABC-tv News, and Priscilla Meyer, real estate and housing editor of the WALL STREET JOURNAL.

VIENYBĖ, 1974 m. vasario 22 d.

LIETUVIAI AMERIKOJE

ASTRA MICHELEVIČIŪTĖ praėjusį rudenį pradėjo dirbti Pasaulio Banko-World Bank bibliotekoje, Washington, D. C. Ji yra pirmoji lietuvaitė, patekusi į to banko nuolatinių tarnautojų eiles. Anksčiau apie metus laiko ji dirbo Amerikos ambasadoj Bonnoje kaip vertėja.

Teisių daktaras ADVOKATAS JURGIS GLIAUDYS, dirbęs Kalfornijos valstijos prokuratūroje ir turėjęs savo kabinetą Los Angeles, Cal., priėmė - Amerikos kariuomenės sekretoriaus pasiūlymą, užimti KARIUOMENĖS TEISĖJO vietą.

NAUJ. ANGLIJOS Baltų Draugija vasario mėnesį Bostono miesto rūmų galerijoje - globėja 6-ajai baltų menininkų parodai. Lietuvius atstovauja Viktoras Vizgirda ir Romas Viesulas.

LIETUVIŲ šokių žinovas, Lietuvis Vytautas Belajus, įvairiuose universitetuose dėstas tautinių šokių meną, pakviestas šių metų rugpjūčio mėnesį lietuviškų tautinių šokių mokytį Meksikoje. . . .

BUFFALO, N. Y.

Sausio 19 d., Bowling Green, Ohio valstybiniam universitete, Fine Arts pastate, rodytas filmas "Čiurlionis: The Man and His Art". Tame universitete profesoriauja lietuvaitė Liuda Alsen, kuri davė pradžią filmos idėjai, skaitydama paskaitas apie Mikalojų Čiurlionį ir jo kūrybą. Filmą ypač pritaikintas televizijai, todėl lietuviai raginami savo gyvenamuose miestuose kreiptis į vietos televizijų kultūrinės ir švietimo stotis, prašant filmo apie Čiurlionį. Televizijos pagalba supažindinkime amerikiečius su mūsų Čiurlioniu, ypač dabar, artėjant jo šimtmetinei gimimo sukakčiai 1975 m.

Erie Community kolegijos bibliotekoje vasario mėnesį buvo surengta lietuvių paroda, kurioje daugiausia yra gintaro ir medžio dirbinių. Ekspoziciją parūpino Elena Matusevičiūtė-Michalski, Alina Sakienė, dr. A. Musteikis ir jo žmona.

Radijo stotis WBEN-FM vasario 21 d. transliavo apie parodą pokalbį. Dalyvavo E. Michalski, daug padėjusi parodą suruošti, ir dr. J. David Valaik iš Canisius kolegijos. Pokalbiui vadovavo kolegijos visuomeniniams ryšiams direktorius William Kessel.

Kolegijos laikraštyje The Element vasario 12 d. buvo išspausdintas ilgas straipsnis apie parodą, ir Lietuvius.

Ilgametis Vienybės skaitytojas ir rėmėjas Klemensas Tamulaitis gyvenęs Clearwater, Florida, paminėjo savo 80 metų gimtadienį. To proga buvo surengtas banketas Tamulaitį pagerbti. Nuotraukoje iš k. į d. matomi: duktė Agatha Shemet iš Clearwater, brolis Jerry iš Richmond Hill, N. Y. specialiai atskridęs į pagerbtuves, Klemensas Tamulaitis, sūnus John ir anūke Alice Rubright.

Puikiai skambėjo daina Hardforde

Sausio 26 d., L. A. P. klubo salėje, Moterų naujai susikūręs choras puikiai debiutavo. Šiam chorui, kaip ir "Aido" chorui, vadovauja muz. Jurgis Petkaitis.

Koncertą atidarė choristė Gražina Aleksandravičienė. Ji pažymėjo, kad, kai vyrai "atostogauja", darbo ėmėsi moterys, žinoma, muz. Jurgiui Petkaičiui vadovaujant.

Šį moterų chorą sudaro penkiolika, dar tik vidutinio amžiaus, atrodė ypatingai gražios, nes ta ilgų suknių violetinė spalva dar jų grožį didino. . . .

Koncertas buvo trijų dalių.

Pirmoje - padainuotos dainos: Devynbalsė - M. Novako, Piršleliai - A. Bražinsko, Žalioji Potvynis - A. Raudonikio, Pienė - M. Vaitkevičiaus, Puiki naktelė - Moterų chorui harmonizavo J. Petkaitis.

Antroje dalyje padainuota duetų, Irena Petkaitienė (sopranas) ir dr. Izidorius Alis (baritonas) puikiai padainavo: Gyvenki, juokis ir mylėk - K. Žižiūno, Nesek sau rožės prie kasų - iš "Čigonų" operos - S. Šimkaus, Atjok, berneli, vakare - A. Pociaus.

Trečioje dalyje vėl pasirodė Moterų choras su dainomis: Prie Šventosios - A. Raudonikio, Lopšinė - Mozarto; Moterų chorui harmonizavo J. Petkaitis, Valsas - Brahmsio; moterų balsams pritaikė F. Wick, Nemunėlė - A. Bražinsko, Apynėlis - Moterų chorui harmonizavo J. Petkaitis, Pilki keleliai - K. Makačino.

Koncertą uždarė ta pati pranešėja Gražina Aleksandravičienė, pažymėdama muz. J. Petkaičio lietuviškai dainai Hartforde nuopelnus. Jis suorganizavęs čia "Aido" chorą, kurio vyrai, nors dabar "atostogauja", bet didžiųjų lietuvių švenčių metu bendrame chore gieda ar dainuoja. (Beveik visos naujojo Moterų choro choristės yra ir "Aido" choro dalyvės). Pranešėja muz. J. Petkaičiui linkėjo geros sveikatos ir laimės šiame didžiame lietuvių darbe.

Paskui Moterų chorui padėjo už gražų pasirodymą su naujomis dainomis L. B. Hartfordo apylinkės pirm. Romas Grajauskas ir Ramovės pirm. Petras Šimanauskas. Pastarasis žadėjo, kad vyrai vėl ateis į mišrų "Aido" chorą ir vėl drauge dainuos.

Pabaigoje kalbėjo ir pats muz. J. Petkaitis. Jis papasakojo, kaip Hartforde vystėsi lietuviška daina, kaip iš okteto išaugo "Aido" choras. Padėjo choristams už gražų pasirodymą, o publikai - už gausų atsilankymą. Salės publika J. Petkaičiui sugiedojo ilgiausių metų, o chorui įteikta puokštė gėlių.

Po koncerto buvo šokiai ir gražūs bufetas.

Koncerte svečių buvo iš Waterbury, New Haven, Manchester, Wethersfield, o iš New Britain - net keturiasdešimt dainos mėgėjų. JONAS BERNOTAS

Vasario 16 proga pakeliamos veliavos prie paminklo šimtmečiui lietuviams atžymėti Clevelande, Ohio. V. Bacevičiaus nuotrauka

VIENYBĖ, 1974 m. vasario 22 d.

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 738-1946.

ČIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

NAUJI RINKIMAI

Kovo 19 d. Chicagoje bus pirmieji rinkimai, kuriuose bus nominuoti kandidatai įvairioms federalinėms, valstijos, apskrities ir miesto valdžios pareigoms. Politikeriai kreipiasi į rinkėjus ir stengiasi įsigyti jų palankumą, kad vėl pasilikty senose vietose ar įkoptų į dar pelningesnes. Respublikonų trečioje apylinkėje atstovų kandidatuoja lietuvis Edv. Šumanas ir į Chicagoje sanitarinio distrikto patikėtinius kandidatuoja K. Oksas.

Jiems būtina visų tautiečių parama. Lietuviai nedaug turi savų žmonių valdiškose pareigose, tad reikėtų suremti pečius, kad lietuviai kandidatai laimėtų.

PAGERBĖ DAIL. M. ŠILEIKI

Zarasiškių klubo metiniame susirinkime Hollywood salėje pirmieji Petro Blekio iniciatyva klubas atžymėjo vieną šio klubo steigėjų, buvusį pirmąjį Zarasiškių klubo pirmininką dailininką Miką Šileikį. Klubu nariams pritariant jis paskelbtas klubo garbės nariu.

Mikas Šileikis su žmona gyvena šiaurinėje Chicagoje dalyje. Jotapybos darbai užpildytos buto sienos, dar pristatyta net pasieniuose. Turima tik pradėti, bet nemažai ir baigiamų ar visai užbaigtų. Čia yra peizažų, natūrmortų ir portretų.

DAIL. ADOMO GALDIKO pomirtinės monografijos pristatymui ir jo dailės kūrinių parodai vykdomasis komitetas intensyviai ruošiasi. Dabar organizuojamas garbės komitetas. Atidarymas įvyks kovo 15 d. Čiurlionio galerijoje.

Dail. Kęstutis Lapšys iš Austrijos ir Irena Mitkutė, kurie su savo darbais dalyvavo penkių grafikų parodoje Chicagoje, Čiurlionio vardo galerijoje. Be jų, taip pat kūrinius buvo išstatę: Dalia Alekniene, Henrikas Blyskis ir Zita Sodeikienė.

KAZIMIERAS OKSAS, lietuvių visuomenės veikėjas, buvo plačiai aprašytas "Economist Newspaper". K. Oksas kandidatuoja į Chicagoje sanitarinio distrikto patikėtinius.

INŽ. KOSTAS DOČKUS, PLB valdybos finansų vicepirmininkas, dirbęs Borg-Warner Corp. Research Center, tarnybos reikalais dviem savaitėm išvyko į Toronto, Ont., Kanadą.

LIETUVIŲ PREKYBOS rūmai persirinko valdybą: pirm. P. P. Vilkėlis, I vicepirm. J. Bacevičius, II vicepirm. Teodora Kuzienė, III vicepirm. St. Molis, išdin. A. Balūnas ir sekr. Br. Gramont.

Kompozitorius ir muzikas Darius Lapinskas kalba vienoje iš "kultūrinių vakaronių", kurios vyksta penktadienį vakarais Chicagoje Jaunimo Centro kavinėje.

Southwest Kolegija, Chicagoje, nuo kovo 1-mos pradeda LIETUVIŲ Kalbos kursus.

Vilniaus 650 metų sukakčiai paminėti parodoje kalbasi parodą atidaręs pasakutinis Vilniaus miesto burmistras K. Dabulevičius, čia matomas su vienu iš parodos organizatorių - J. Kreivėnu.

SPAUDOS KONFERENCIJA SU OPEROS VALDYBA

Lietuvių operos valdyba sausio 30 Jaunimo centre suruošė spaudos, radio ir televizijos atstovų konferenciją. Apie dabartinę Lietuvių operos valdybos veiklą ilgesnį pranešimą padavė valdybos pirmininkas Vytautas Radžius; jis pristatė valdybos narius, operos solistus ir meno vadovus. Parbrėžė, kad dabar ruošinama nauja

Opera - Verdi "Kaukių Balius", kuri statoma viso pasaulio didžiuliuose operų teatruose. Operai diriguos prof. Vytautas Marijošius. Dalyvauja pirmaeiliai solistai, operos choras, šokėjai, simfonijos orkestras ir techninis personalas, viso 145 žmonės.

Bus trys dideli pastatymai š. m. kovo 23-24 ir 31 dienomis Marijos aukštąsioje mokykloje.

J. KAUNAS

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radžionas, savininkas

MŪSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.
Corona, Queens, N. Y. 11368
Tel. 779-5156

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudimo ir visais reikalais kreiptės!

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

Vasario 16 d. Clevelande, Ohio, buvo palaidota A. Barzdukienė. Čia "Visu Sielų" kapinėse prie karsto stovi PLB Garbės pirm. S. Barzdukas su vaikais ir giminėmis. Į kapines palydėjo ir maldas sukalbėjo kun. G. Kijauskas, J. S.

V. Bacevičiaus nuotrauka

Petravičiaus įspūdžiai

Atkelta iš 4 psl.

Stradivarijus (italo) 5 šedevrai: trys smuikai, viena violončelė ir vienas kontrabosas. Kartą per metus specialistai čia patikrina toną. Šių muzikos instrumentų autorius, meisteris Stradivarius, mirdamas nusinešė paslaptį, kaip jis šiuos instrumentus yra padirbęs.

Nuo Karališkojo Muziejaus netoli, už keleto blokų, yra ir Prado muziejus, kuriame yra flamandų, italų ir ispanų 18-ojo amžiaus šedevių. Tai taip pat aukštos kategorijos muziejus, kaip New Yorke Metropolitane arba Paryžiuje Louvre's.

V. Petravičius buvo nuvykęs ir į Prancūziją. Kadangi apie Liurdą yra daug kalbėta ir rašyta, ilgiau prie jo ir nesustota. Tik paminėjo, kad Bazilika išpuošta daugybės tautų vėliavomis. Viršuje didžiųjų į Baziliką įėjimo durų plevėsuoja latvių ir lenkų (lenkų net

dvi) valstybinė ir religinė vėliavos. Gaila, nebuvo matyti nė mažiausios lietuvių vėliavos. Šiuo reikalu turėtų susirūpinti mūsų religinių ir tautinių organizacijų atstovai.

Liurde yra ir požeminė bažnyčia, kurioje telpa apie 20 tūkstančių maldininkų.

Reikia palinkėti Vytautui Petravičiui aplankyti vis daugiau kraštų ir valstybių ir parvežti tokių įdomių įspūdžių.

JONAS BERNOTAS

LIETUVIS DIRBS SOVIETŲ SĄJUNGOJE

Inž. Edvardas Tamulevičius Norton bendrovės ilgesniam laikui išvyksta į Tarybų Sąjungą prižiūrėti tos bendrovės vykdomus darbus. Pradžioje vis buvo išvykęs vienas, o dabar išsiveža ir šeimą.

Inž. B. Tamulevičius Worcesterio gimęs ir augęs, gerai kalbąs lietuviškai, o dabar jau pramokęs ir rusų kalbos.

Tragiškai mirė lietuviai Chicagoje

POVILAS VAIŠVILA

ZUZANA KREIVĖNIENĖ

Chicagoje autobuse, susiginčijęs dėl persėdimo bilietėlio, juoduko šoferio mirtinai nušautas Povilas Vaišvila, 33 m.

Persėdimo bilietėlis prie nušautojo rastos tvarkoj.

Anksčiau mokėsi lietuvių saleziečių gimnazijoje Italijoje ir universitete Chicagoje, studijavo filosofiją, klasikinę kalbą ir literatūrą. Rašė ir pats poeziją. Į lietuvių kalbą vertė naujuosius graikų poetus ir Dylan Thomas poeziją.

Juozas Kreivėnas, gyv. 1602 S. 48th Ct., Cicero, naktį apie 3 val. grįžęs iš tarnybos Continental Illinois banke miesto centre, rado savo žmoną Zuzaną, 58 metų amžiaus, sumuštą be sąmonės. Kreivėnų butas buvo sujauktas, daiktai suversti ir vagių pasiimta televizija, stereo, \$80 sumos Money Orderis ir \$70 pinigų. Žmona sąmonės neatgavusi buvo nuvežta į Loretos ligoninę. Naktį ji sąmonės neatgavusi mirė.

Plačiau sekančiame numeryje.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudos, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiais kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477

87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

DAVENPORT 6-1658

ESTABLISHED 1941

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.

MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS

EDWARD A. KODIS

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYTIS BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

1883 Madison Street ● Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

VIENYBĖ

ANTANAS SVEDARSKAS, Vienybės rėmėjas Amsterdam, N. Y., ir šiemet atnaujino prenumeratą 14 asmenims, prisiųsdamas 98 doletrių. Svedarskas tai jau daro 4 metus. Tokia jo parama laikraščiu ypač svarbi, kada tiek daug Vienybės skaitytojų kasmet miršta, o naujų taip sunku gauti. Vienybė labai dėkinga Antanui Svedarskui, kad skaitytojų skaičių Amsterdame beveik padvigubino.

OCTOBER HOUSE New Yorke išleista dailininko Adomo Galdiko monografija. Knyga 170 puslapių. Juoda-balta nuotraukose parodyta 106 Galdiko tapybos ir grafikos darbai, ir telpa 48-nios spalvotos Galdiko tapybinių darbų nuotraukos. Kalna su persiuntimu: \$16. Kreiptis į Seselę Palmirą, Immaculate Conception Convent, Putnam, Connecticut.

DR. JOKUBAS STUKAS, Liet. radijo direktorius šeštadieniais nuo 4 iki 5 v. p. p. iš WEVD stoties, Seton Hall universiteto prekybos mokslo divizijos direktorius, vienos valdžios agentūros Washingtono pakviestas vadovauti profesorių grupei, kuri keletą savaitių atelnančią vasarą studijuos pardavimo ir tiekimo - prekybos sistemas, Lenkijoje. Dr. Stukas taip pat dalyvauja kaip paskaitininkas ketvirtojoje Baltų studijų konferencijoje, įvyksiančioje gegužės mėnesio viduryje, Illinois Universitete, Chicagoje.

KOVO MĖNESYJE, nuo 1 iki 31 vyksta SLA Pildomosios Tarybos rinkimai. Vadovybė prašo narius skaitlingai dalyvauti kuopų susirinkimuose; išrinkti delegatus ir apsvarstyti naujus sumanymus bei pasiūlymus būsimam seimui, SLA seimas vyks Bostone liepos 1 - 4 dienomis.

Ką tik pasibaigusioje parodoje New Yorke dail. K. Žoromskis, už savo paveikslą laimėjo aukščiausią premiją. Nuotraukoje - po parodos išpūdžiais dalinasi dail. Žoromskas (d) su J. Kizniu ir D. Bulgaraitė.

Genutė Juozapavičienė puolė į motinos glėbį, kai tik peržengė durų slenkstį, sausio mėn. su vyru Leonu atskridusi iš Vilniaus pas savo tėvus ir brolių Vytautą Belecką New Yorke. Dešinėje - Genutės tėvas. Tėvai, JAV piliečiai, is Lietuvos į Amerika atvyko ir čia apsigyveno prieš 10 metų.

Dailininkė Aleksandra Vitkauskaitė-Merker prie savo premijuoto paveikslu "Koplytėlė", už kurią ji gavo LB New Yorke apygardos premiją lietuviška tematika.

LIETUVIŲ DAILININKŲ PARODA

Šiemet Vasario 16 šventės proga New Yorke buvo surengta penktoji dailės paroda, kurioje dalyvavo ne tik New Yorke, bet ir visoje Amerikoje gyvenantys ir kuriantys dailininkai. Paroda vyko Kultūros židiny Brooklyne nuo vasario 10 d. iki vasario 17 d.

Parodą, kaip ir kitais metais,

rengė New Yorke LB apygarda. Atidarė Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke A. Simutis, programai vadovavo New Yorke LB apygardos valdybos pirm. A. Vakselis. Buvo įteikta visa eilė premijų.

Lietuvių Fondo 1,000 dol. premija paskirta Kazimierui Žoromskui už paveikslą "Trečias matavimas".

Lietuvių Bendruomenės New Yorke apygardos pirmoji - 300 dol. premija paskirta Reginai Ingelevičienei už paveikslą "Kompozicija nr. 10".

Lietuvių Bendruomenės New Yorke apygardos premija 100 dol. už lietuvišką tematiką paskirta Aleksandrai Vitkauskaitė-Merker už paveikslą "Koplytėlės".

Kunigų Vienybės premija už religinį meną paskirta Pauliui Jurkui už paveikslą "Rūpintojėlis".

Garbės pažymėjimai paskirti: I. D. Griežei už triptiką "Prieš du milijonus metų", J. Rūteniu už paveikslą "Vyturėlio giesmė", P. Lapei už paveikslą "Kompozicija nr. 6", J. Sodaičiui už paveikslą "Sauklis", O. Paškevičienei už paveikslą "Vaisiai", J. Paukštienei už paveikslą "Jaunas žvejas".

- BALFui balandžio 25 d. sueina 30 metų. Per tą laiką jis yra atlikęs didelių darbų.

Greit reikalingas butas arba kambarys vidurinio amžiaus lietuvi moteriai. Kreiptis į Vienybę AP-7-7257

VIENYBĖ, 1974 m. vasario 22 d.